

โอกาสการลงทุนในธุรกิจ Startup

ในระยะเวลา 2-3 ปีที่ผ่านมา ธุรกิจ Startup ได้ถูกกล่าวถึงบ่อยครั้ง รวมถึงเรื่องของการลงทุนในธุรกิจ Startup ซึ่งหลายคนอาจจะสงสัยว่าเงินลงทุนมาจากไหน จากใคร เพราะ Startup ส่วนมากมักไม่ได้รับเงินกู้จากสถาบันการเงิน ด้วยเหตุที่ Startup เป็นธุรกิจที่ส่วนมากไม่มีสินทรัพย์มาค้ำประกันเงินกู้ คำถามก็ตามมาว่าเช่นนั้นแล้วใครล่ะที่มาลงทุนใน Startup แล้วได้อะไรเป็นผลตอบแทนกลับมา

เริ่ม ต้นธุรกิจก็แน่นอนว่าเงินทุนจะมาจากผู้ก่อตั้งเอง ซึ่งมักจะมีจำกัด จากนั้นก็จะเป็นเงินลงทุนที่ได้จากผู้ที่มีความใกล้ชิดกับผู้ก่อตั้งอาจเป็นเพื่อนฝูง ครอบครัว หรือญาติพี่น้องที่ไว้เนื้อเชื่อใจกัน หลังจากนั้นจะเข้าสู่ระยะ Seed Round ผู้เข้ามาลงทุนในรอบนี้ส่วนใหญ่จะเป็น Angel หรืออาจเป็น Venture Capital หรือ VC (ที่ลงทุนใน Seed) ก็ได้ ซึ่งการลงทุนใน Startup นี้ต้องเข้าใจว่า เมื่อลงทุนแล้ว การซื้อขายเปลี่ยนมือจะไม่มีสภาพคล่อง เพราะไม่มีตลาดรองในการซื้อขายเหมือนหุ้น

ดังนั้นเมื่อลงทุนไปแล้วอย่างน้อยเงินทุนนั้นจะอยู่ยาวประมาณ 5 ปี และต้องการเห็นการเติบโตอย่างน้อย 10 เท่า ทำไม่ถึงคาดหวังขนาดนั้น นั่นก็เพราะว่า Startup มีความเสี่ยงสูงมาก Business Model ก็ยังไม่ชัดเจน เงินที่ลงไปหลาย Startups อาจจะได้กลับคืนมาจากเพียง Startup บริษัทเดียวที่ประสบความสำเร็จ ก็จะต้องมากพอที่จะครอบคลุมเงินทุนในส่วนที่อาจไม่ได้รับคืนมาจาก Startup ที่เหลือ

นอกจาก Individual Angel แล้ว ปัจจุบันยังมี Angel อีกแบบหนึ่งที่ลงทุนร่วมกันเป็นกลุ่มที่เรียกว่า Angel Syndicate โดยในกลุ่มจะมีผู้เป็น Lead เมื่อลงทุนได้ผลตอบแทนกลับคืนมา นอกจาก Lead จะได้รับผลตอบแทนที่แบ่งตามสัดส่วนการลงทุนแล้ว จะได้รับเงินในส่วนที่เรียกว่า Carry (คล้ายๆ Management Fee ในกองทุน)

จากนั้นเมื่อ Startup มีการเติบโตขึ้นซึ่งจะมีความต้องการเงินลงทุนเป็นจำนวนที่มากขึ้น รอบต่อไปก็จะเข้าสู่การลงทุนของ VC ซึ่งแบ่งเป็น Series A B C หรือมากกว่า C ก็มี (บางทีเรียกว่า Series Round) เมื่อพ้นจาก Series Round ไปแล้ว Startups อาจจะมี Exit (การออกจากธุรกิจ) ด้วยการ IPO หรือการถูกซื้อไปโดยบริษัทขนาดใหญ่ที่เรียกกันว่า Trade Sale

ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างกรณีการระดมทุนของ Google

ในรอบ Series A ในปี 1988 มีมูลค่าบริษัท 5.7 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ (USD.) เมื่อทำการ IPO ในปี 2004 มูลค่าบริษัทสูงถึง 23,100 ล้านดอลลาร์ จะเห็นว่าการเติบโตนั้นมีมูลค่ามหาศาล ผู้ที่ร่วมลงทุนมาตั้งแต่เริ่มต้นจะมีโอกาสในการได้หุ้น Pre-Pre IPO ซึ่งราคาต่ำกว่าในเวลา IPO มาก แต่ขณะเดียวกันก็ต้องยอมรับด้วยว่าอัตราความสำเร็จของธุรกิจ Startup นั้นมีไม่ถึง 5% ผู้ลงทุนต้องพร้อมที่จะสูญเสียเงินลงทุนทั้งหมดได้ด้วย

อย่างไรก็ตามยังมีรูปแบบการลงทุนใน Startup อีกแบบหนึ่งคือ Crowdfunding หรือการระดมทุนจากมวลชน การระดมทุนแบบนี้ ผู้ลงทุนแต่ละคนจะลงทุนในจำนวนเงินที่ไม่สูงนัก (ไม่สูงเท่า Angels และ VC แน่ๆ) แต่จะมีผู้ร่วมลงทุนเป็นจำนวนมาก ส่วนมากจะระดมทุนผ่าน Platform การลงทุนผ่าน Crowdfunding จะมีอยู่ 4 แบบคือ

1. EQUITY ลงทุนแล้วได้หุ้นมา
2. REWARD ลงทุนแล้วได้ผลิตภัณฑ์จาก Startup เป็นการตอบแทน
3. DONATION เปรียบเสมือนการบริจาค
4. LENDING เป็นการกู้ยืมอย่างหนึ่ง

Crowdfunding ในประเทศไทยจะเป็นแบบ All-or-Nothing คือถ้าระดมทุนสำเร็จ Startup จะได้รับเงินไปทั้งหมด หากระดมทุนไม่สำเร็จ จะไม่ได้รับเงินเลย

ไม่ว่าจะเป็นการลงทุนแบบไหนใน Startup หากเป็นการลงทุนในช่วงเริ่มต้นของธุรกิจนั้นคือ โอกาสในการถือหุ้น Pre-Pre IPO หาก Startup นั้นประสบความสำเร็จ ผลตอบแทนที่ได้รับจะสูงมาก หากไม่ประสบความสำเร็จผู้ลงทุนจะต้องพร้อมที่จะสูญเสียเงินลงทุนทั้งหมด

ดังนั้นจึงสามารถกล่าวได้ว่า การลงทุนใน Startup ไม่ใช่การลงทุนสำหรับทุกคน เพราะนอกจากความเสี่ยงของธุรกิจเองแล้ว ยังมีปัจจัยอื่นๆ อีกเช่น สภาพคล่องต่ำ ไม่สามารถ Cut Loss ได้ในเวลาที่ต้องการ หรือแม้แต่ปัจจัยจากผู้ร่วมก่อตั้ง เป็นต้น ดังนั้นการลงทุนใน Startup จึงมักเป็นการลงทุนที่ผู้ลงทุนเป็นผู้คร่ำหวอดหรือคลุกคลีในประเภทธุรกิจที่ Startup นั้นเข้าไปทำธุรกิจอยู่ เพราะผู้ลงทุนจะรู้จักตลาด เข้าใจสิ่งแวดล้อมในธุรกิจประเภทนั้นเป็นอย่างดี นอกจากนั้นยังมีเครือข่ายที่พร้อมจะสนับสนุน Startup ให้เติบโตอย่างก้าวกระโดดได้ในที่สุด

อย่างไรก็ดี หากผู้ลงทุนเป็นผู้ที่เห็นโอกาสของการลงทุนใน Startup ก็สามารถลดความเสี่ยงได้ด้วยการศึกษาเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการลงทุนใน Startup โดยติดตามได้จาก www.set.or.th/enterprise ซึ่งประกอบด้วยบทความ สื่อสิ่งพิมพ์ และการอบรม สัมมนา เป็นต้น MW